

ЗВІТНІСТЬ ПРО ВИКОНАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ
ТА АНАЛІЗ ЇЇ ПОКАЗНИКІВREPORTING ON PERFORMANCE AND LOCAL BUDGETS ANALYSIS
ITS PERFORMANCE

У статті розглянуто призначення звітності про виконання місцевих бюджетів як основного носія фінансової інформації. Визначено завдання звітності про виконання місцевих бюджетів, а також етапи та принципи бюджетного аналізу, якими необхідно керуватися на усіх рівнях бюджетної системи та стадіях бюджетного процесу. Проаналізовано звітні дані бюджету м. Чернівці за 2014-2016 рр. із поданням аналітичних висновків у табличному та графічному виглядах. Виявлено та описано тенденції виконання доходної частини бюджету. Для посилення ефективності методики економічного аналізу бюджетних показників запропоновано поділити її на загальну і часткову.

Ключові слова: фінансова звітність, бухгалтерський облік, місцеві бюджети, бюджетний аналіз, бюджетні показники.

В статье рассмотрено назначение отчетности об исполнении местных бюджетов в качестве основного носителя финансовой информации. Определены задачи отчетности о выполнении местных бюджетов, а также этапы и принципы бюджетного анализа, которыми необходимо руководствоваться на всех уровнях бюджетной системы и стадиях бюджетного процесса. Проана-

лизированы отчетные данные бюджета г. Черновцы за 2014-2016 гг. с представлением аналитических выводов в табличном и графическом видах. Выявлены и описаны тенденции выполнения доходной части бюджета. Для усиления эффективности методики экономического анализа бюджетных показателей предложено разделить ее на общую и частичную.

Ключевые слова: финансовая отчетность, бухгалтерский учет, местные бюджеты, бюджетный анализ, бюджетные показатели.

In the article the purpose of reporting on the execution of local budgets as the main carrier of financial information. Defined stages, objectives and principles of budget analysis, which should be guided at all levels of the budget system and budget process stages. The analysis of budget data reporting. Chernovtsy years 2014-2016 for submission of analytical conclusions in tabular and graphical form. Discovered and described trends execution of budget revenues. In order to enhance the efficiency of methods of economic analysis of budget figures proposed to divide it into general and partial.

Key words: financial reporting, accounting, local budgets, budget analysis, budget figures.

УДК 336:657.37

Юрій С.М.

к.е.н., доцент кафедри фінансів
Чернівцький торговельно-економічний
інститут
Київського національного торговельно-
економічного університету

Постановка проблеми. Місцеві бюджети є важливим складником бюджетного устрою України. Для виконання завдань та функцій, якими наділені місцеві органи влади, необхідні фінансові ресурси – майнова та економічна основа їх діяльності. Бюджетні, майнові та економічні права, які закріплені за місцевими органами влади, дають їм змогу формувати, розглядати, затверджувати та виконувати свої бюджети в межах чинного законодавства. Особлива увага повинна приділятися складанню звітності про виконання місцевих бюджетів та аналізу фінансових показників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти формування звітності про виконання місцевих бюджетів та аналізу її показників досліджені в працях Л.В. Гіза-туліної, Н.І. Сушко, С.І. Харченко, І.С. Микитюк, Ю.О. Голинського та ін. Проте сучасні умови функціонування державних та місцевих фінансів потребують поглибленого вивчення та подальшого розроблення щодо посилення аналізу фінансових показників місцевих бюджетів.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження призначення звітності про виконання місцевих бюджетів, визначення її ролі в бюджетному процесі, а також виокремлення із наявних інструментів бюджетного аналізу найбільш суттєвих та дієвих.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Дослідження у сфері формування і використання коштів бюджетів є досить актуальним напрямом фінансової науки. Аналіз руху фінансових ресурсів, їх планування дають змогу формувати інформацію оперативного і стратегічного спрямування і дають можливість організації аналітичних процедур і розроблення рекомендацій щодо вдосконалення бюджетного процесу. Найважливіший елемент бюджетного процесу – економічний аналіз бюджетних показників, обґрунтування структури, динаміки та інших параметрів, отриманих із фінансової звітності про виконання бюджетів.

Звітність як один з елементів бухгалтерського обліку є завершальним етапом узагальнення бухгалтерської інформації [5]. Основний результат ведення обліку в державному секторі – це складання фінансової звітності для забезпечення доступу всіх зацікавлених користувачів до інформації, яка об'єктивно повідомляє про фінансове становище та процес виконання бюджетів [6, с. 239].

Відповідно до Бюджетного кодексу (ст. 58) [1], зведення, складання та подання звітності про виконання державного бюджету України та місцевих бюджетів здійснюється Державною казначейською службою України [2; 3]. Форми фінансової і бюджетної звітності та порядок їх заповнення встановлюються Міністерством фінансів України [4].

Статистична інформація про виконання бюджетів, що характеризує стан розвитку держави та регіонів, використовується органами законодавчої та виконавчої влади, широким колом науковців, економістів та фінансистів для різноманітних цілей: планування, прогнозування, аналізу й управління бюджетними коштами, оцінювання і контролю їх виконання.

Інформація, наведена у фінансовій та бюджетній звітності, має сприяти ухваленню своєчасних і правильних економічних рішень шляхом оцінювання минулих, теперішніх та майбутніх подій, підтвердження чи коригування їх оцінок, зроблених у минулому. Крім того, повинна бути можливість зіставлення даних у звітах за минулі та поточний періоди, адже звітність як підсистема бюджетного механізму та знаряддя управління соціально-економічним розвитком суспільства має велике значення для оперативного управління системою державних та місцевих фінансів.

Під час складання звітності про виконання місцевих бюджетів вирішуються такі завдання [6, с. 246]:

- здійснюється аналіз операцій, проведених у процесі виконання відповідного бюджету, які підлягають включенню під час зведення даних, щоб не подвоювати потоки за операціями;

- структура звітності про виконання бюджету наводиться відповідно до економічних ознак операцій, проводиться перегрупування бюджетних операцій;

- здійснюється оцінка даних, підрахунок дебіторської та кредиторської заборгованостей на основі порівняння даних бюджетного обліку.

Економічний аналіз складається з таких основних етапів [7, с. 92]:

- по-перше, визначення об'єкта аналізу, формування мети та завдань аналізу;

- по-друге, здійснення перевірки, зведення (зіставлення) та групування необхідних даних;

- по-третє, аналітична обробка: порівняння відповідних показників щодо доходів, видатків, нор-

мативів, штатів, контингентів; визначення причин відхилень від показників затверджених бюджетів; з'ясування взаємозв'язків і кількісних залежностей між показниками;

- по-четверте, підведення результатів аналізу та формування висновків;

- по-п'яте, розроблення практичних пропозицій за результатами аналізу.

Ю.О. Голинський виділив базові принципи, якими необхідно керуватися під час здійснення відповідних оцінок та аналізу на всіх рівнях бюджетної системи та стадіях бюджетного процесу. Основними є [8, с. 193]:

- чіткість і повнота: бюджетний аналіз повинен враховувати максимально широке коло показників, які всеохоплююче характеризують фінансове чи економічне явище, процес, динаміку;

- системність: бюджетний аналіз повинен становити логічну систему відповідних взаємопов'язаних і взаємозалежних показників;

- оперативність: результатом проведеного аналізу повинні бути сформовані рекомендації, на підставі яких прийматимуться оперативні ефективні управлінські рішення;

- об'єктивність: джерелом інформації для бюджетного аналізу повинні виступати виключно офіційні дані відповідних державних установ, що забезпечить якісний результат виявлення реальних основних тенденцій та динаміки.

За результатами аналізу звітності про виконання бюджетів можна розрахувати вплив окремих чинників на відхилення заданих бюджетних показників, а отже, визначити шляхи наповнення доходної та економії видаткової частин бюджетів усіх рівнів. Результати аналізу використовують під час складання проектів бюджетів на наступний бюджетний період [6, с. 248].

Економічний аналіз бюджетних показників доцільно здійснювати за допомогою аналітичних таблиць, які мають містити інформацію за минулі роки, очікувані показники на поточний рік і про-

Таблиця 1

Динаміка доходів бюджету м. Чернівці за 2014-2016 рр., тис. грн.

Доходи	2014	2015	2016	Відхилення					
				Абсолютне, +/-			Відносне, %		
				2015/ 2014	2016/ 2015	2016/ 2014	2015/ 2014	2016/ 2015	2016/ 2014
Податкові надходження	464685,4	568173,4	826384,3	103488,0	258210,9	361698,9	22,3	45,4	77,8
Неподаткові надходження	61830,2	106467,3	169575,9	44637,1	63108,6	107745,7	72,2	59,3	174,3
Доходи від операцій із капіталом	13099,2	19011,2	26330,0	5912,0	7318,8	13230,8	45,1	38,5	101,0
Державні цільові фонди	5221,4	7249,3	9699,6	2027,9	2450,3	4478,2	38,8	33,8	85,8
Офіційні трансферти	482774,6	688567,9	874934,6	205793,3	186366,7	392160,0	42,6	27,1	81,2
Всього	1070216,6	1448227,0	1907577,4	378010,4	459350,4	837360,8	35,3	31,7	78,2

гнозні показники на наступний бюджетний період. Для цього застосовують різні методи та інструменти [7, с. 95]:

– метод порівняння – коли бюджетні показники звітного періоду порівнюються з плановими або з показниками за попередній період;

– метод групування – передбачає певну класифікацію явищ і процесів, а також причин і факторів, які зумовлюють їх зміну і розвиток;

– метод ланцюгових підстановок – полягає у заміні окремого звітного показника базовим, дає змогу визначити вплив окремих факторів на сукупний бюджетний показник.

Найпростішим є метод порівняння, коли бюджетні показники звітного періоду порівнюються з плановими або з показниками за попередній період (дані для аналізу доходної частини бюджету м. Чернівці отримано з річних фінансових

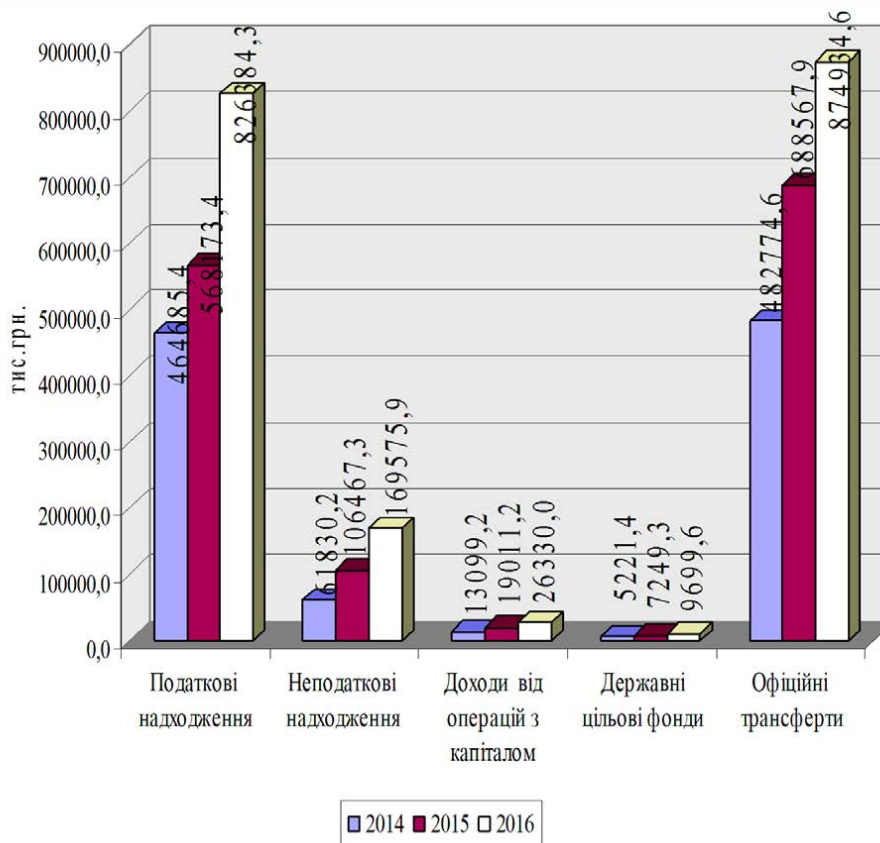

Рис. 1. Динаміка доходів бюджету м. Чернівці за 2014-2016 рр.

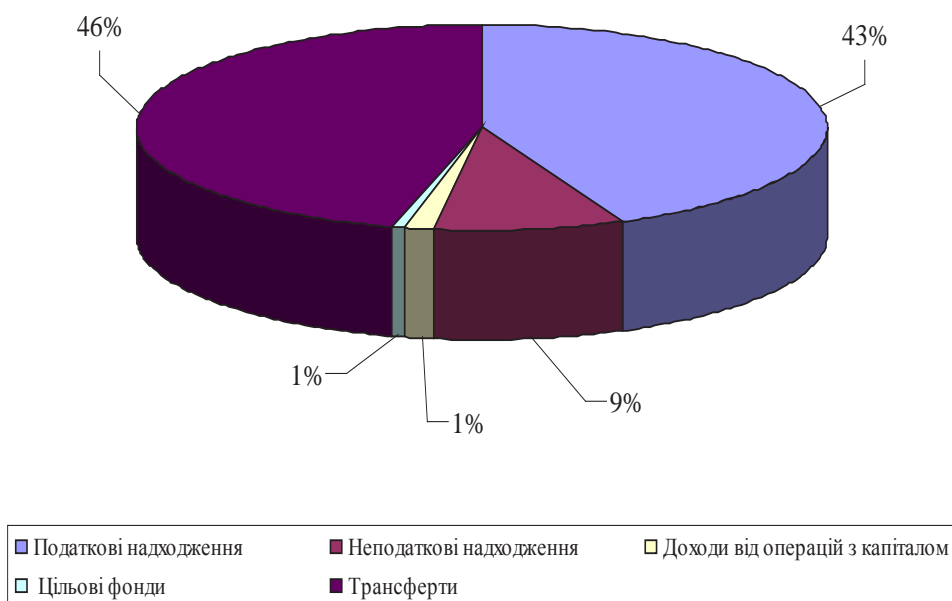

Рис. 2. Структура доходів бюджету м. Чернівці у 2016 р.

звітів – форма № 2 кмб (мб) «Звіт про виконання місцевих бюджетів») (табл. 1, рис. 1, 2).

Динаміка доходів бюджету м. Чернівці має чітку тенденцію до зростання: у 2014 р. було отримано 1 070 216,6 тис. грн., у 2015 р. – 1 448 227,0 тис. грн., у 2016 р. – 1 907 577,4 тис. грн. Загальне зростання доходної частини бюджету м. Чернівці становило 837 360,8 тис. грн., або 78,2% (табл. 1).

За роки дослідження спостерігається зростання: – податкових надходжень (із 464 685,4 тис. грн. у 2014 р. до 826 384,3 тис. грн. у 2016 р., абсолютне відхилення – 361 698,9 тис. грн., відносно – 77,8%);

– неподаткових надходжень (із 61 830,2 тис. грн. у 2014 р. до 169 575,9 тис. грн. у 2016 р. абсолютне відхилення – 107 745,7 тис. грн., відносно – 174,3%);

– доходів від операцій із капіталом (зі 13 099,2 тис. грн. у 2014 р. до 26 330,0 тис. грн. у 2016 р., абсолютне відхилення – 13 220,8 тис. грн., відносно – 101,0%);

– цільових фондів (із 5 221,4 тис. грн. у 2014 р. до 9 699,6 тис. грн. у 2016 р., абсолютне відхилення – 4 478,2 тис. грн., відносно – 85,8%);

– офіційних трансфертів (із 482 774,6 тис. грн. у 2014 р. до 874 934,6 тис. грн. у 2016 р., абсолютне відхилення – 392 160,0 тис. грн., відносно – 81,2%) (рис. 1).

Найбільша частка в доходах бюджету м. Чернівці у 2016 р. належить міжбюджетним трансфертам – 46%. На жаль, дана ситуація свідчить про фінансову залежність бюджету м. Чернівці від центральних органів влади і підтверджує загальнодержавну тенденцію. Друге місце в структурі доходів бюджету м. Чернівці належить податковим надходженням – 43%. На третьому місці – неподаткові надходження – 9%. Державним цільовим фондам та доходам від операцій із капіталом належить найменша питома вага в загальній структурі доходів місцевих бюджетів м. Чернівці – по 1% відповідно (рис. 2).

Вважаємо, що методика аналізу звітності про виконання місцевих бюджетів умовно має бути поділена на загальну і часткову. Елементами загальної методики є:

- визначення завдань бюджетного аналізу;
- підбір та попередня перевірка достовірності та правильності фінансових показників;
- використання прийому порівняння як основного визначення рівня виконання і динаміки бюджетних показників;
- застосування затверджених або уточнених даних як бази для порівняння й оцінки показників;
- визначення факторів, які впливають на результати виконання бюджетів за доходами або витратами;
- побудова аналітичних таблиць, на основі яких можна робити узагальнюючі висновки про результати виконання бюджетів.

Практичне застосування часткової методики визначається:

- стадією бюджетного процесу;
- рівнем бюджету в загальній структурі бюджетної системи України;
- видом доходів або призначення витрат;
- кількістю й якістю звітних даних;
- видами розрахунків та аналітичних таблиць;
- попередніми висновками, які можна отримати за результатами аналізу.

Кожний з елементів методики аналізу має велике значення, проте цільове та дієве використання результатів бюджетного аналізу залежить передусім від їх комплексного застосування. Доповнюючи один одного, різні види аналізу сприяють розкриттю взаємозалежності, яка виникає між відповідними аналітичними показниками в процесі формування та виконання місцевих бюджетів.

Висновки з проведеного дослідження. Фінансовий стан місцевих бюджетів є невід'ємною частиною системи індикаторів соціально-економічного розвитку регіонів та держави. Не можна приймати рішення про рівень розвитку адміністративно-територіальної одиниці, не провівши ґрунтовну оцінку фінансової сфери, оскільки саме вона є основою впровадження будь-яких соціально-економічних програм і проєктів.

Саме звітність про виконання місцевих бюджетів є важливим інструментом, який використовується для ефективного контролю над діяльністю уряду та органів місцевої влади. Звітність повинна відображати в повному обсязі фінансові показники про результати діяльності законодавчих та виконавчих органів влади. Лише в процесі комплексного аналізу можливо здійснити оцінку ефективності виконання доходної та видаткової частин бюджетів, дослідити обґрунтованість їх значень, динаміку та структуру, що дасть змогу оцінити фінансовий потенціал адміністративно-територіальної одиниці та визначити подальший вектор розвитку.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бюджетний кодекс України від 21.06.2001 № 2542-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
2. Про Положення про Державну казначейську службу України: Указ Президента України від 13.04.2011 № 460 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uazakon.com>
3. Про затвердження Порядку подання фінансової звітності: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02. 2000 № 419 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-p>
4. Щодо організації роботи органів Державної казначейської служби України з складання звітності про виконання місцевих бюджетів: Наказ Міністерства фінансів України від 08.02.2012 № 49 [Електро-

ний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/publish/category/215068>

5. Положення про організацію бухгалтерського обліку і звітності про виконання державного та місцевих бюджетів в органах Державної казначейської служби України: Наказ Державної казначейської служби України від 21.10.2013 № 885 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1915-13>

6. Бухгалтерський облік та звітність виконання бюджетів: [навч. посіб.] / Л.В. Гізатуліна, Н.І. Сушко, С.І. Харченко. – К.: Акад. фін. управління, 2014. – 742 с.

7. Микитюк І. Застосування методів економічного аналізу в управлінні бюджетними коштами / І. Микитюк // Вісник КНТЕУ. – 2010. – Вип. 6. – С. 89-99.

8. Голинський Ю.О. Методика та практичні підходи до аналізу виконання бюджету органами Державної казначейської служби України / Ю.О. Голинський // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – 2014. – № 9. – С. 192-195.

REFERENCES:

1. Biudzhetni kodeks Ukrainy vid 21.06.2001 # 2542-III [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.rada.gov.ua>

2. Pro Polozhennia pro Derzhavnu kaznacheisku sluzhbu Ukrainy: Ukaz Prezidenta Ukrainy vid 13.04.2011 # 460 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://uazakon.com>

3. Pro zatverdzhennia Poriadku podannia finansovoi zvitnosti: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 28.02.2000 # 419 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-p>

4. Shchodo orhanizatsii roboty orhaniv Derzhavnoi kaznacheiskoi sluzhby Ukrainy z skladannia zvitnosti pro vykonannia mistsevykh biudzhativ: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 08.02.2012 # 49 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/publish/category/215068>

5. Polozhennia pro orhanizatsiiu bukhhalterskoho obliku i zvitnosti pro vykonannia derzhavnogo ta mistsevykh biudzhativ v orhanakh Derzhavnoi kaznacheiskoi sluzhby Ukrainy: Nakaz Derzhavnoi kaznacheiskoi sluzhby Ukrainy vid 21.10.2013 # 885 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1915-13>

6. Bukhhalterskyi oblik ta zvitnist vykonannia biudzhativ: [навч. посіб.] / Л.В. Гізатуліна, Н.І. Сушко, С.І. Харченко. – К.: Акад. фін. управління, 2014. – 742 с.

7. Mykytiuk I. Zastosuvannia metodiv ekonomichnogo analizu v upravlinni biudzhethnymy koshtamy / I. Mykytiuk // Visnyk KNTEU. – 2010. – Вип. 6. – С. 89-99.

8. Holynskiy Yu.O. Metodyka ta praktychni pidkhody do analizu vykonannia biudzhetu orhanamy Derzhavnoi kaznacheiskoi sluzhby Ukrainy / Yu.O. Holynskiy // Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu. Seriya «Ekonomiczni nauky». – 2014. – № 9. – С. 192-195.

Yuriy S.M.

Candidate of Economic Sciences,
Senior Lecturer at Department of Finance
Chernivtsi Institute of Trade and Economics
Kyiv National University of Trade and Economics

REPORTING ON LOCAL BUDGETS PERFORMANCE AND ANALYSIS OF ITS INDEXES

In the article, the purpose of reporting on the execution of local budgets as the main carrier of financial information is considered. Reporting, as a part of accounting, is the final stage of generalization of accounting information. The main result of accounting in the public sector is a financial reporting in order to ensure access for all interested users to information, which objectively reports on the financial situation and budget execution process.

Tasks of reporting on the performance of local budgets and phases and budget analysis principles that should be guided at all levels of the budget system and budget process stages are defined. The basic principles are: clarity and completeness, consistency, efficiency, objectivity.

The budget data reporting of Chernivtsi for the 2014-2016 years for the submission of analytical conclusions in tabular and graphical form is analysed. Using the method of comparison, there are discovered and described trends execution of budget revenues – budget figures of reporting period compared with the planned indicators or indicators for the previous period.

To enhance the efficiency of methods of economic analysis of budget figures, it is proposed to divide it into general and partial.

Reporting on the execution of local budgets is the important tool used to effectively control activities of the government and local authorities. Reporting should reflect the full financial figures on the performance of legislative and executive authorities. Only a comprehensive analysis process may assess the effectiveness of the revenue and expenditure of the budget, to investigate the validity of their values, dynamics, and structure that will enable to assess the financial capacity of the administrative-territorial unit and further define the vector of development.